

REPUBLIKA E KOSOVËS - РЕПУБЛИКА КОСОВО - REPUBLIC OF KOSOVO
GJYKATA KUSHTETUESE
УСТАВНИ СУД
CONSTITUTIONAL COURT

Priştine, 6 Şubat 2013
Nr. Ref.: RK 375/13

KABUL EDİLMEZLİK KARARI

Başvuru No: KI89/12

Başvurucu

Brahim Delijaj

Kosova Yüksek Mahkemesi'nin Rev. nr. 374/2009 sayı ve 2 Mayıs 2012 tarihli kararı hakkında anayasal denetim başvurusu

KOSOVA CUMHURİYETİ ANAYASA MAHKEMESİ

Mahkeme Heyeti:

Enver Hasani, Başkan
Ivan Čukalović, Başkanvekili
Robert Carolan, Üye
Altay Suroy, Üye
Almiro Rodrigues, Üye
Snezhana Botusharova, Üye
Kadri Kryeziu, Üye
Arta Rama-Hajrizi

Başvurucu:

1. Başvurucu, Deçan Belediyesine bağlı Aşağı Ratiş köyü mukimi Barhim Delijaj'dır.

İtiraz Edilen Karar

2. Başvurucuya 18 Haziran 2012 tarihinde teslim edilmiş olan Rev. Nr. 374/2009 sayı ve 2 Mayıs 2012 tarihli Yüksek Mahkeme Kararıdır.

Başvurunun Konusu

3. Başvurunun konusu başvurucunun Rev. nr. 374/2009 sayı ve 2 Mayıs 2012 tarihli Kosova Yüksek Mahkemesi kararının iptali ve İpek Bölge Mahkemesi'nin irtifak hakkına ilişkin Ac. nr. 83/2008 sayı ve 22 Nisan 2009 tarihli kararının onanması hakkındaki talebidir.

İlgili Hukuk

4. Başvuru Anayasa'nın 113.7 fıkrası, 03/L-121 sayı ve 15 Ocak 2009 tarihli Kosova Cumhuriyeti Anayasa Mahkemesi Hakkında Yasa'nın (bundan sonra: "Yasa") 22. maddesi ve Kosova Cumhuriyeti Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü'nün (bundan sonra: "İçtüzük") 56. kuralı 2. fıkrasına dayandırılmıştır.

Başvuru Süreci

5. Başvurucu 4 Ekim 2012 tarihinde Kosova Cumhuriyeti Anayasa Mahkemesi (bundan sonra: Mahkeme) başvurmuştur.
6. Başkan'ın 31 Ekim 2012 tarih ve GJR KI 89/12 sayılı kararıyla Üye Arta Rama-Hajrizi raportör yargıç olarak görevlendirilmiştir. Başkan'ın aynı tarih ve KSH. KI 89/12 sayılı kararıyla üyeler Almiro Rodrigues (başkan), Kadri Kryeziu ve Prof. Dr. Enver Hasani'den oluşan On İnceleme Heyeti belirlenmiştir.
7. Mahkeme başvurunun kaydedildiğini 19 Kasım 2012 tarihinde başvurucu ve Yüksek Mahkeme'ye bildirmiştir.

Olguların Özeti

8. Başvurucu başvurusunda Deçan Belediyesine bağlı Aşağı Ratiş köyündeki 114. numaralı 0.08,24 hektar ebadındaki arsanın sahibi olduğunu ileri sürmüştür. Başvuruda sunulan evraka göre arsa doğu tarafından Perparim ve Hasan Delijaj'ın babası Isuf Delijaj'ın adına kayıtlı 111 numaralı arsa ile sınır komşusudur ve bu arsaya başvurucunun yeğenleri maliktir. Arsanın kuzeydoğu kenarında başvurucuların Deçan Belediyesine bağlı Aşağı Ratiş köyünde 8 metre uzunluğunda ve 4 metre genişliğinde 111 numaralı arsadan geçerek umuma ait yola bağlanan yol kapısı yer almaktadır.
9. Başvurucu 18 Ağustos 2004 tarihinde Deçan Belediye Mahkemesi'ne sundukları dava dilekçesinde 111 numaralı arsa üzerinde daimi irtifak hakkının tanınmasını talep etmişlerdir. Başvurucular 5 Temmuz 2007 tarihinde kadastro verilerine dayanarak talebini belirginleştirip 114/2 sayılı 0.04,12 hektarlık arsanın sahibi olduğunu ileri sürmüştür.

10. Deçan Belediye Mahkemesi 19 Aralık 2007 tarihinde çıkarttığı C. nr. 130/06 sayılı kararla Mülkiyet Hukuku İlişkileri Yasası'nın 59. maddesi uyarınca başvuruçunun dava dilekçesini temelden yoksun bularak reddetmiş ve başvuruçunun izole olmadığı, aksine umuma ait yola normal erişiminin olduğunu değerlendirmiştir. Deçan Belediye Mahkemesi başvuruçunun kardeşiyle miras paylaşımı esnasında 35 yıl boyunca geçmeye ilişkin irtifak hakkını kullanmadığını ve geçiş yolu temin etmediğini belirtmiştir.
11. Başvuruçucu, Belediye Mahkemesi'nin bu kararına İpek Bölge Mahkemesi'nde itiraz etmiştir. İpek Bölge Mahkemesi 22 Nisan 2009 tarihinde çıkarttığı AC. nr. 83/08 sayılı kararla başvuruçunun dava dilekçesinin 111 numaralı arsanın batı kısmında geçiş irtifak hakkına ilişkin kısmını onamıştır.
12. İpek Bölge Mahkemesi 22 Nisan 2009 tarihinde çıkarttığı AC. Nr. 83/08 sayılı kararda şu değerlendirmede bulunmuştur: *İlk derece mahkemesinin tutumunu meşru ve olağan olarak onamamaktadır. Bölge Mahkemesi devamında [...] bu hukuki davada davacı tarafın irtifak hakkının şekli ve boyutlarının değiştirildiğine ilişkin kararı belirleyen olgular teyit edilmiş olup, davacının ihtilaf konusu geçiş yolunu kullanmadığı sonucu çıkartılamaz [...] bu davada maddi hukuk yanlısı uygulanmıştır [...]* değerlendirmesini yapmıştır.
13. Davalı taraf İpek Bölge Mahkemesi kararına karşı Yüksek Mahkeme'ye revizyon başvurusunda bulunmuş, çekişmeli yargı usulleri hükümleri özünün ihlal edildiği ve maddi hukukun yanlısı uygulandığı gerekçesini ileri sürmüştür.
14. Başvuruçuya 18 Haziran 2012 tarihinde teslim edilen 2 Mayıs 2012 tarih ve Rev. Nr. 374/2009 sayılı Yüksek Mahkeme kararında davalıların revizyon başvurusu temellendirilmiş olarak kabul edilmiş İpek Bölge Mahkemesi'nin kararını değiştirerek Bölge Mahkemesi'nin maddi hukuk hükümlerini yanlısı uyguladığı gerekçesiyle Belediye Mahkemesi kararının yürürlükte kalmasını kararlaştırmıştır. Yüksek Mahkeme bu kararında 30 Ocak 1980 tarihli Mülkiyet Hukuku İlişkileri Yasası'nın 49. madde 1. fıkrasına atıfta bulunmuştur. Bu fıkra şöyledir: *Eşyanın irtifak hakkı sözü edilen bir taşınılmaz malın (mevcut olan taşınılmaz mal) sahibinin diğer bir taşınılmaz malı (hizmette olan taşınılmaz mal) tayin edilen belirli bir şekilde kullanması ya da belirli faaliyetin yerine getirilmesinin durdurulması ya da tayin edilen hakkın uygulanmasının dışlanması hakkıdır, bunlar da hizmette olan taşınılmaz mal varlığının hakkından çıkan bir sonuçtur.*
15. Başvuruçucu 7 Temmuz 2012 tarihinde Yüksek Mahkeme'nin kararına karşı Devlet Savcılığı nezdinde meşruiyet davası açmayı teklif etmiştir.
16. Devlet Savcılığı 30 Temmuz 2012 tarihinde dava dosyasını inceledikten sonra meşruiyet davasının açılma talebini reddetmiştir. Devlet Savcılığı tebligatında şunu belirtmiştir: *[...] Yüksek Mahkeme bu medeni hukuk davasında davalının revizyon talebine ilişkin karar almış olduğundan böyle bir karara karşı kanun yararına bozma başvurusuna izin yoktur.*

Yüksek Mahkeme'nin Başvurduğu Mevzuat

17. Çekişmeli Yargı Usulü Yasası (03/L-006) 182. madde 1 ve 2. fıkraları ile 224. madde 1. fıkrası şöyledir:

182.1 Mahkemenin dava sürecinde bu yasanın bazı hükümlerini uygulamadığı ya da hatalı şekilde uyguladığı, bunun bir sonucu olarak da yasal ve adaletli hükmün getirilmesine olumsuz yönde etkilediği takdirde, tarafların müdahil oldukları davada yasa hükümlerinin ihlal edildiği sayılır.

182.2 Tarafların müdahil olduğu davada yasa hükümlerinin ihlal edilmesi aşağıda belirtilen durumlarda daima olur:

n) uygulanması mümkün olmayacak kadarıyla verilen hükmün eksiklikler içermesi özellikle de hükmün özetinin kendi kendine göre ya da hüküm sebepleriyle anlaşılabilir ve çelişkili olması ya da verilen hükümde sebeplerin yer almaması ya da hükümde karar verici gerçeklerin sebeplerine yer verilmemesi ya da ileri sürülen sebeplerin anlaşılır olmaması ya da çelişkili olması ya da en önemli gerçekler hakkında, dava sürecinde verilen verilere ilişkin belgeler ya da tutanağın içeriği konusunda hükmün sebepleri olarak ileri sürülenler ile bu belgeler ya da tutanaklarda ileri sürülenler arasındaki çelişmelerin olması;

224.1 Revizyon komisyonunun maddi hukukun hatalı olarak uygulandığını değerlendirmesi üzerine aldığı karar ile karara düzeltme başvurusunu onaylar ve yadsınan karar değiştirir.

18. 30 Ocak 1980 tarihli Mülkiyet Hukuku Yasası'nın (Resmi gazete 6/80) 49. madde 1. fıkrası ve 59. maddesi şöyledir:

Madde 49, fıkra 1:

Mülk irtifakı, sözü edilen bir taşınılmaz malın (mevcut olan taşınılmaz mal) sahibinin diğer bir taşınılmaz malı (hizmette olan taşınılmaz mal) tayin edilen belirli bir şekilde kullanması ya da belirli faaliyetin yerine getirilmesinin durdurulması ya da tayin edilen hakkın uygulanmasının dışlanması hakkıdır, bunlar da hizmette olan taşınılmaz mal varlığının hakkından çıkan bir sonuçtur.

Madde 59

Mevcut olan taşınmaz mal bölünür ise eğer, irtifak hakkı özel bölümler için kalmaya devam eder.

İrtifak hakkı eğer mevcut olan taşınmaz malın sadece bir bölümü için yararlı ise, o zaman o sadece bu bölüm için kalmaya devam eder.

İrtifak hakkının uygulanması, mevcut olan taşınmaz malın bölünmesi durumunda üstlenilmiş taşınmaz mal için bir güçlüğü oluşturmaz.

Başvurucunun İddiaları

19. Yukarıda belirtildiği şekilde başvuru, revizyon başvurusunun reddedildiği Rev nr. 374/2009 sayı ve 2 Mayıs 2012 tarihli Yüksek Mahkeme kararıyla

Anayasa'nın 7. maddesi [Değerler], 21. maddesi [Genel Esaslar], 22. maddesi [Uluslararası Anlaşma ve Belgelerin Doğrudan uygulanması], 31. maddesi [Adil ve Tarafsız Yargılanma Hakkı], 53. madde [İnsan Hakları Hükümlerinin Yorumlanması], 121. madde [Mülkiyet] ve Avrupa İnsan hakları Sözleşmesi'nin (bundan sonra: AİHS) 6.1 fıkrası [Adil ve Tarafsız Yargılanma Hakkı] ile güvence altına alınmış haklarının ihlal edildiğini ileri sürmüştür.

20. Başvurucu Anayasa Mahkemesi'nden Yüksek Mahkeme'nin Rev. Nr. 374/2009 sayı ve 2 Mayıs 2012 tarihli kararının bozulup İpek bölge Mahkemesi'nin Ac. Nr. 83/2008 sayı ve 22 Nisan 2009 tarihli kararının onanmasını talep etmiştir.

Başvurunun Kabul Edilirliği

21. Başvurucunun başvurusu hakkında bir karara varmadan önce Mahkeme'nin öncelikle Anayasa'da belirtilen ve Yasa ile İçtüzükte ayrıntılı bir şekilde açıklanan kabul edilirlilik koşullarının yerine getirilip getirilmediğini incelemesi gereklidir.

22. Mahkeme, başvurucunun Anayasa'nın 113.7 fıkrasında belirtilen koşulları yerine getirip getirmediğini değerlendirmek durumundadır.

Anayasa'nın 113. madde 7. fıkrası şöyledir:

Belediyeler, ilgili yasa veya karardan zarar görmeleri durumunda, belediye yetkilerine zarar veren veya gelirlerini azaltan yasa veya Hükümet kararlarının anayasallığına tartışma yetkisine sahiptir.

Mahkeme bu başvuruda başvurucunun özel kişilik olduğunu ve Anayasa'nın 113.7 fıkrası (Bireysel Başvuru) uyarınca yetkili taraf olduğunu tespit etmiştir.

23. Mahkeme, başvurucunun Anayasa'nın 113.7 fıkrası ve Yasa'nın 47.2 fıkrası gereğince mevcut yasalara göre tüm kanun yollarını tüketip tüketmediğini de belirlemek durumundadır.

Mahkeme mevcut başvuruda Yasa'nın öngördüğü revizyon başvuruları ile itirazların Deçan Belediye Mahkemesi, İpek Bölge Mahkemesi ve Yüksek Mahkeme'ye yapıldığını ve Anayasa'nın 113.7 fıkrası uyarınca tüm kanun yollarının tüketildiğini tespit etmiştir.

24. Başvurucu aynı zamanda Yasa'nın 49. maddesinde belirlenmiş yasal süreye ilişkin koşulları yerine getirip getirmediğini de kanıtlamalıdır. Başvuru dosyasından Yüksek Mahkeme kararının başvurucuya 18 Haziran 2012 tarihinde teslim edildiği, başvurunun ise 4 Ekim 2012 tarihinde yapıldığı ve sonuç olarak Yasa ve İçtüzükte belirtilen yasal süre içerisinde başvurulduğu ortaya çıkmaktadır.

25. Bununla ilgili olarak Mahkeme İçtüzüğün 36. kuralını dikkate alır. Kuralın ilgili bendi şöyledir:

*(1) Mahkeme başvuruları yalnız şu hallerde görüşebilir:
c) Başvuru açıkça temellendirildiği zaman.*

26. Başvuru evrakına dayanarak Mahkeme, Yüksek Mahkeme kararı gerekçesinin açık olduğu ve süreç bir bütün olarak ele alındığında yargılama usullerinin herhangi bir şekilde hakkaniyetsiz ve keyfi olmadığı tespit edilmiştir (bkz. *mutatis mutandis*, *Shub – Lituanya davası* ile ilgili AİHM'nin 17064/06 sayılı ve 30 Haziran 2009 tarihli kabul edilmezlik kararı).
27. Kosova Anayasa Mahkemesinin, temyiz hakkı olmayıp hukuk mahkemelerinin yanlış karar aldıkları veya olguları yanlış değerlendirdikleri gibi durumlara müdahale etmeye yetkisi yoktur. Anayasa Mahkemesinin rolü Anayasa ile güvence altına alınmış haklara hukuk yollarıyla riayet etmeyi sağlamak olup "dördüncü derece mahkemesi" gibi davranamaz (bkz. *mutatis mutandis*, *Akdivar – Türkiye davası*, 16 Eylül 1999, R.J.D, 1996-IV, 65. madde).
28. Mahkeme, başvuru, Anayasa ile güvence altına alınmış hak ve özgürlüklerini ihlal etmesi durumları dışında Yüksek Mahkeme'nin olgu veya yasalarla ilgili yanlış yaptıklarına ilişkin şikâyetle bulunamayacağını tespit etmiştir. Bununla ilgili olarak Mahkeme, hukuk mahkemelerinde alınan kararlar göz önünde bulundurulduğunda, dördüncü derece mahkemesi olmadığını vurgulamak ister. Hukuk mahkemelerinin rolü ve görevi usul ve maddi hukuka ilişkin kuralların yorumlanıp uygulanmasıdır (bkz. *mutatis mutandis Garcia Ruiz – İspanya [GC] 30544/96 davası AİHM 1999-I tarihli kararı 28. Maddesi. Ayrıca bkz. 70/11 sayılı Faik Hima, Magbule Hima ve Bestar Hima'nın A.nr. 983/08 sayılı ve 7 Şubat 2011 tarihli Yüksek Mahkeme kararına karşı anayasal denetim başvurusuna ilişkin kabul edilmezlik kararı*).
29. Mahkeme mevcut başvuruda başvuru, memnuniyetsizliği Anayasa'nın 7. maddesi [Değerler], 21. maddesi [Genel Esaslar], 22. maddesi [Uluslararası Anlaşma ve Belgelerin Doğrudan uygulanması], 31. maddesi [Adil ve Tarafsız Yargılanma Hakkı], 53. madde [İnsan Hakları Hükümlerinin Yorumlanması], 121. madde [Mülkiyet] ve AİHS 6.1 fıkrası [Adil ve Tarafsız Yargılanma Hakkı] ile güvence altına alınmış haklarının ihlal edildiği iddiasıyla başvurma hakkı vermez (bkz. *mutatis mutandis*, 5503/02 başvuru numaralı *Mezotur-Tiszazugi Tarsulat – Macaristan davası 26 Temmuz 2005 tarihli AİHM kararı*).
30. Mahkeme, başvuru, Anayasa ile güvence altına alınan haklarının ihlaline ilişkin başvurusunu gerektiği şekilde oluşturmadığını ve iddialarını desteklemek için ilk görünüş ispatı türünden bir delil sunmadığını tespit etmiştir (bkz. *mutatis mutandis*, 30 Haziran 2009 tarihli kabul edilmezlik kararı ve *Vanek – Slovakya Cumhuriyeti 53363/99 başvurusuna ilişkin 31 Mayıs 2005 tarihli AİHM kararı*).
31. Netice itibarıyla İçtüzüğün 36. kuralı 2 (b) ve (d) bentleri uyarınca başvuru açıkça temelden yoksundur.

BU SEBEPLERDEN DOLAYI

Anayasa'nın 113.7 fıkrası, Yasa'nın 20. maddesi ve İctüzüğü'nün 36.2(b) ve (d) bentleri ve 56.2 fıkrası uyarınca Anayasa Mahkemesi'nin 29 Ocak 2013 tarihli duruşmasında oybirliğiyle:

- I. Başvurunun kabul edilmez olarak reddine karar verilmiştir.
- II. Karar Anayasa Mahkemesi Hakkında Yasa'nın 20.4 fıkrası uyarınca taraflara bildirilip Resmi Gazete'de yayımlanır.
- III. İşbu karar derhal yürürlüğe girer.

Raportör Yargıç

Anayasa Mahkemesi Başkanı

Arta Rama-Hajrizi, imza

Prof. Dr. Enver Hasani, imza